

Natura 2000-handleplan 2016–2021

**Ryegård Dyrehave,
Bramsnæs, Garveriskoven,
Egernæs med holme & Fuglsø**

Natura 2000-område nr. 239

Habitatområde H246 & H247

Kolofon

Titel: Natura 2000-handleplan 2016-2021
Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø
Natura 2000-område nr. 239
Habitatområde H246 og H247

Udgiver: Lejre Kommune og Holbæk Kommune
År: 2017

Forsidefoto: Udsigtsbøgen i Ryegaard Dyrehave
Fotograf: Lejre Kommune

Kort: ©
Oversigtskort: Lejre Kommune
Kort i bilag 3: AGLAJA

Må citeres med kildeangivelse.

LEJRE
KOMMUNE

Holbæk
Kommune

Indholdsfortegnelse

Resumé	4
Oversigtskort over Natura 2000-område.....	5
Baggrund	6
Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan	7
Behov for indsatser	7
Indsatser fordelt på aktør	8
Prioritering af den forventede indsats	8
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse.....	9
Bilag 1: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan.....	10
Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	12
Bilag 3: Kortbilag.....	13
Bilag 4: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.....	15

Resumé

Handleplanen for Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af naturtyperne i området og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier. Den væsentligste naturforvaltningsmæssige opgave i området knytter sig til fortsat sikring af drift på de sammenhængende, lysåbne naturarealer.

Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. I dette Natura 2000-område er der specielt fokus på de marine naturtyper samt på kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær, som er truede naturtyper. Hertil kommer kildevæld, som er en prioriteret naturtype (særlig truet på EU-niveau) og hængesæk, som stedvis er under udvikling til højmoser. Natura 2000-området rummer derudover et stort potentiale for udvidelse af arealet med kalkoverdrev og surt overdrev.

Natura 2000-området har et areal på 197 ha, hvoraf 33 % er marint. Der er ingen stats- eller kommunalt ejede arealer i området. Natura 2000-området består af Habitatområde H246 og H247, og afgrænses som vist på oversigtskortet på side 5. På Miljøstyrelsens hjemmeside, samt i Bilag 2, er der angivet, hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område. Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø har en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: strandeng (1330), hængesæk (7140), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), rigkær (7230) og elle- og askeskove (91E0), samt levesteder for stor vandsalamander.

Habitatområde H246 Ryegård Dyrehave, består af tre fysisk adskilte delområder: Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov. Dyrehaven ligger i et kuperet morænelandskab, hvilket giver et afvekslende område med bakker, skov og en række forskellige lysåbne naturtyper. I Ryegård Dyrehave ligger Kirkemosen, som er en af regionens fineste moser af typen hængesæk.

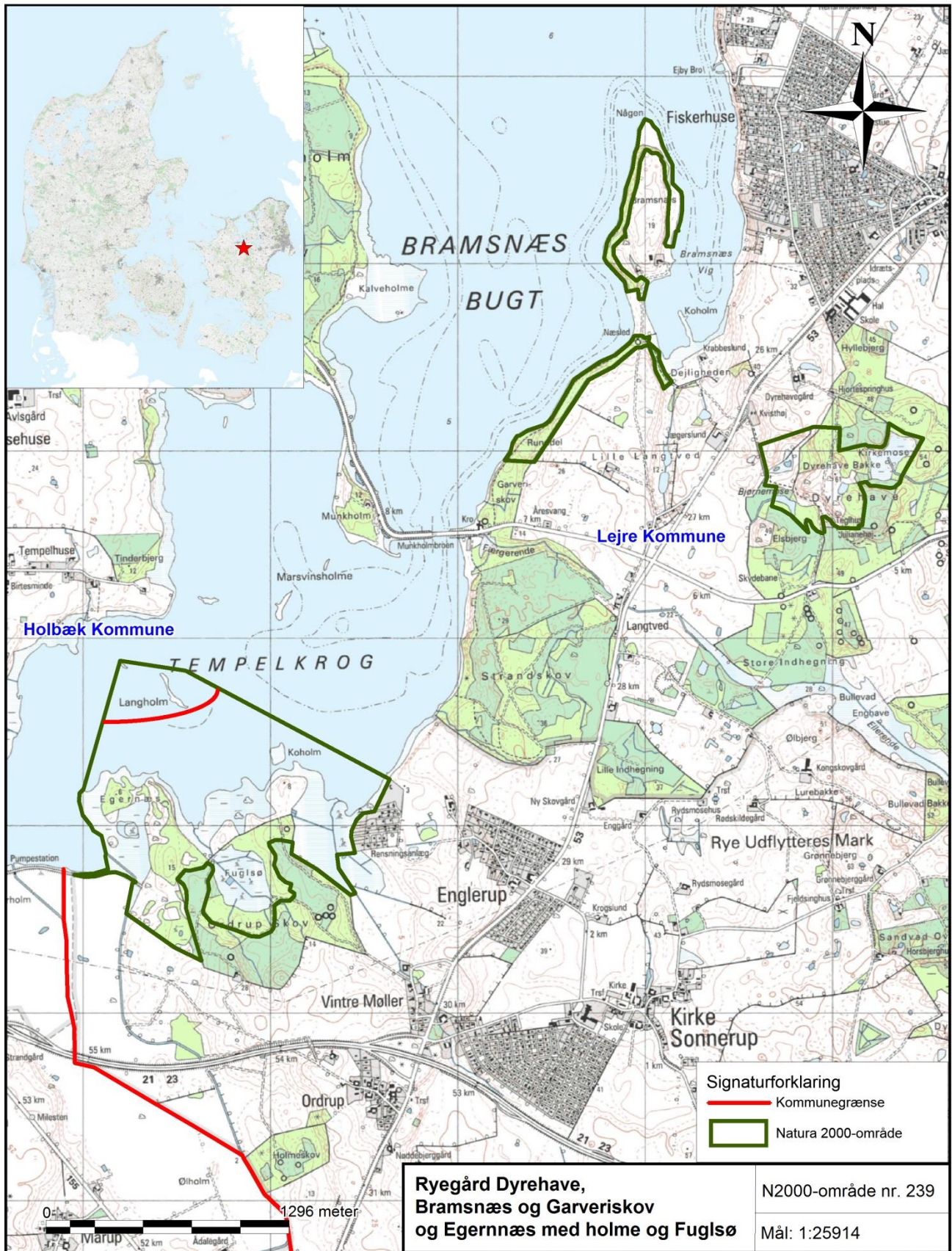
Habitatområde H247 Egernæs, ligger i bunden af Isefjord og består af dele af Ordrup Skov og tilgrænsende græsningsarealer samt af vegetationsklædte holme, en del af den lavvandede bugt Tempelkrog samt vådområdet Fuglsø. Den marine del af Natura 2000-området, Tempelkrog, er meget lavvandet og går ikke ud til mere end 1½ meters vanddybde. Ved afløbet fra Fuglsø til de tilgrænsende strandenge/Tempelkrog er der etableret en dæmning.

Indsatsen i denne planperiode er rettet mod at de marine områder i Natura 2000-området opnår en naturtilstand med god vandkvalitet og en artsrig undervandsvegetation. Natura 2000-områdets naturtyper sikres en god-høj naturtilstand og især områdets truede naturtyper prioriteres højt. Dette gælder naturtyperne: kalkoverdrev, surt overdrev, rigkær og elle- og askeskove. Arealet af disse naturtyper øges, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne. Ydermere sikres områdets økologiske integritet i form af en for naturtypernes hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter og for stor vandsalamander.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Oversigtskort over Natura 2000-område

Kort 1: Oversigtskort over hele Natura 2000-området Ryegård Dyrehave, Bramsnæs, Garveriskoven og Egernæs med holme og Fuglsø.

Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Lejre Kommune og Holbæk Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for Natura 2000-område nr. 239: Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Der er ikke nogen offentlige ejede arealer i Natura 2000 området.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsten mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den enkelte kommune træffer særskilt afgørelse om, hvorvidt der skal udarbejdes en SMV for den kommunale Natura 2000-handleplan efter lovbekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer nr. 1533 af 10. december 2015.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende perioden arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Lejre Kommune	Indsats	Privatejet
	Årlig rydning af uønsket opvækst på overdrev, rigkær og strandeng	17,5 ha realiseret
	Årlig overvågning af sommerfuglebestandene i Kirkemosen med henblik på tilrettelæggende af naturplejen.	3,4 ha realiseret

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

I Lejre Kommune	Indsats	Privatejet
	Lodsejer har foranstaltet rydning af dele af bevoksningen til udvidelse af overdrev.	Samlet projektområde 8,7 ha realiseret

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Lejre Kommune har ud over de ovennævnte indsatser søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Lejre Kommune har en indsatsplan/handleplan mod kæmpe-bjørneklo, der pålægger lodsejere at bekæmpe den invasive art. Lodsejere kan modtage vejledning hos kommunen.
- Lodsejere som har udtrykt ønske om støtte og vejledning til støtteordninger og lignende, har fået vejledning herom.
- Grønt Råd er blevet orienteret om forpligtigelser og aktiviteter i Natura 2000 områderne

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Natura 2000- område nr. 239: Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov og Egernæs med holme og Fuglsø, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 1, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 2. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper	Rydning af uønsket opvækst	Ca. 17,5 ha*		Op til 17,5 ha
	Græsning eller høslæt	Ca. 40 ha*		Op til 40 ha
Skovnaturtyper**	<i>Skov med fredskovspligt:</i>			
	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	Ca. 18-25 ha	-	Ca. 18-25 ha
	Urørt skov	< 7 ha	-	Op til 7 ha
Alle naturtyper	Reduktion af skadevoldende færdsel	0	Samlet areal på ca. 7,2 ha	Op til 7,2 ha
Ny habitatnatur	Udvidelse af overdrevsnaturtyperne	8,7 ha	Op til 8 ha	Op til 16,8 ha
	Udvidelse af rigkær	0	Op til 2 ha	Op til 2 ha

* Er igangsat før eller i 1. planperiode og videreføres til 2. planperiode i samme omfang.

** Er overført fra 1. planperiodes skovhandleplaner.

Forvaltningstiltag for arter

Stor vandsalamander er eneste art på udpegningsgrundlaget (se bilag 2). Lejre Kommune vurderer, at sikringen af drift og pleje af de lysåbne naturtyper i tilstrækkeligt omfang bidrager til at sikre velegnede levesteder for stor vandsalamander. Derfor forventes der ikke iværksat forvaltningstiltag for stor vandsalamander.

Indsatser fordelt på aktør

Der er ikke områdespecifikke retningslinjer i Natura 2000-planen, men hovedformålet i Natura 2000-planen er:

I Natura 2000-planen indsatsprogram er der ikke nogen specifikke retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne, Det drejer sig om følgende retningslinjer:

- Arealet af overdrevstyperne kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230) og rigkær (7230) øges
- Skovnaturtyper sikres
- Hængesæk-lokalitet bør sikres optimal vandstand for højmoser/hængesæk, skånsomt ryddes for trævækst og sikres mod tilførsel af næringsstoffer.
- Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.
- De marine områder i Natura 2000 området sikres god vandkvalitet og artsrig undervandsvegetation.

Da Holbæk Kommune kun er handleplanmyndighed på øen Langholm, som udgør mindre end 0,5 % af det samlede areal, er det vurderet at der ikke er behov for en opgavefordeling mellem de to kommunale handleplanmyndigheder i Natura 2000-området.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015

- sammenhæng i naturen
- levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 3). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

- Tidlig opsøgende/ faciliterende indsats over for særlige lodsejergupper, f.eks.:
 - Lodsejere med særligt sårbare naturtyper og arter (f.eks. naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet),
 - Lodsejere, som er særligt interesserede i at gennemføre en indsats.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Lejre og Holbæk Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 4, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 4 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 4. Forventet plan for interessentinddragelse

Projektnavn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Orientering af Grønt Råd om projektstatus	Kommunerne afholder møder 4 gange årligt	Hele planperioden	Lejre og Holbæk Kommune
Inddragelse af lodsejere i udarbejdelsen af handleplanen	Udsendelse af brev til samtlige lodsejere med ønske om at blive orienteret om deres hidtidige indsats, ideer til kommende indsatser og deres ønsker til inddragelse	I løbet af handleplanens udarbejdelse	Lejre Kommune
Udvikling af habitatnatur ved rydning og sikring af fremadrettet pleje	Kontakt til lodsejere om mulighed for at lave indsats	2017-2019	Lejre Kommune
Sikring af lysåbne naturtyper	Orientering vedr. støtteordninger og vejledning om pleje til lodsejere	Anden halvdel af planperioden	Lejre Kommune
Reduktion af skadevoldende færdsel	Erfaringsopbygning vedr. effektive metoder og formidling af lovlig færdsel i de berørte områder.	Anden halvdel af planperioden	Lejre Kommune

Projekterne gennemføres i videst muligt omfang ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Sammenfattende redegørelse – Natura 2000 område N239, Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskoven

Denne sammenfattende redegørelse er udarbejdet i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer. Redegørelsen er udarbejdet med afsæt i miljørapporten til forslag til Natura 2000-plan, og er anvendt som beslutningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planens vedtagelse.

Redegørelsen består af en overordnet redegørelse for Natura 2000-planens miljøformål og de indsatser, der planlægges gennemført inden for området. Den endelige gennemførelse af de planlagte indsatser fastsættes i konkrete aftaler eller afgørelser, som følger op på kommunale handleplaner samt statslige drifts- og plejeplaner, hvorfor der ikke kan foretages en konkret vurdering på arealniveau i denne redegørelse.

Den gældende Natura 2000-plan gælder for de fredskovpligtige, skovbevoksede arealer frem til 2021, mens den nye Natura 2000-plan, som gælder fra 2016 til 2021 fastlægger indsatsen for de skovbevoksede arealer, der ikke er fredskovpligtige. Der sker ikke en ændring af indsatsen for disse arealer som følge af den nye plan. Indsatsen er dermed vurderet i miljørapporten for planperioden 2009-2015, og er derfor ikke vurderet på ny.

Formålet med Natura 2000-planerne og planernes miljøpåvirkning

Natura 2000-planerne har til formål at forbedre tilstanden for de naturtyper og arter, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Indsatsen gennemføres ved at iværksætte foranstaltninger, der medvirker til at sikre naturtyperne samt medvirker til, at den pleje, der er nødvendig for en række lysåbne naturtyper, gennemføres.

Som det fremgår af afsnit 1.3 i miljørapporten, vil Natura 2000 planen overordnet set have en betydelig positiv indvirkning på den biologiske mangfoldighed. Indsatsen for at forbedre tilstanden for de naturtyper og arter, der er omfattet af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, vil også have en positiv indflydelse på øvrige arter og naturtyper i området.

I Natura 2000-område nr. 239 arbejdes der for at sikre en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Indsatsen vil foregå på de arealer, der i forvejen er beskyttet som habitatnatur og efter naturbeskyttelseslovens § 3, og indsatsen vurderes derfor ikke som udgangspunkt at få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen.

Der arbejdes for at sikre sammenhængende naturarealer. Indsatsen kan få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen. Indsatsen vil som udgangspunkt ske på eller i tilknytning til allerede beskyttede naturarealer, og Miljøstyrelsen vurderer derfor, at påvirkningen vil være minimal.

Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets art. Indsatsen kan få betydning for de vurderinger, der skal gennemføres efter habitatdirektivet, når der meddeles tilladelse til projekter efter sektorlovgivningen. Indsatsen vil som udgangspunkt ske på allerede beskyttede naturarealer eller i tilknytning til eksisterende levesteder, og Miljøstyrelsen vurderer derfor, at påvirkningen vil være minimal.

Det fremgår af miljørapporten for planforslaget, at Natura 2000-planen medvirker til at øge landskabsværdien og sikre den biologiske mangfoldighed, hvilket medvirker til at sikre befolkningen større naturoplevelser. Natura 2000-planens indsats vurderes desuden at medvirke til tilbageholdelse af kvælstof, og dermed bidrage til opnåelse af vandområdeplanens mål.

Hvordan er miljørapporten taget i betragtning?

Sideløbende med udarbejdelsen af forslagene til Natura 2000-planerne har Miljøstyrelsen foretaget en vurdering af planernes sandsynlige, væsentlige effekter på miljøet. I miljørapporten for Natura 2000-planen for Natura 2000 område nr. 239 er der foretaget vurderinger af planens indvirkning på en række miljøforhold, herunder biologisk mangfoldighed, i forhold til de lokale forhold i dette Natura 2000 område.

Det fremgår af miljørapporten, at en konkret vurdering af indsatsens påvirkning af miljøet forudsætter kendskab til, hvor indsatsen konkret gennemføres. Dette fastlægges ved opfølgningen på Natura 2000-planen i de kommende kommunale handleplaner samt i de statslige drifts- og plejeplaner.

Vurderingen af planens sandsynlige væsentlige virkninger på miljøet viste, at foruden en positiv virkning på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områderne vil indsatsen også have en positiv effekt på den biologiske mangfoldighed og have en betydning for opnåelse af vandområdeplanens mål, idet naturpleje også bidrager til begrænsning af udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet.

Hvordan er udtalelser, der er indkommet i høringsfasen taget i betragtning?

Forslag til Natura 2000-plan med tilhørende miljørapport for perioden 2016-2021 var i høring i perioden 19. december 2014 til 10. april 2015.

Miljøstyrelsen har ikke modtaget høringssvar vedrørende miljørapporten for område nr. 239. Miljøstyrelsen har udarbejdet både et generelt høringsnotat for Natura 2000-planerne og et områdespecifikt høringsnotat, hvor Miljøstyrelsens bemærkninger til de indkomne høringssvar fremgår. Høringsnotatet er tilgængeligt på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Alternativer, der har indgået i miljøvurderingen

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området og herved fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. En sådan prioritering fremgår af planernes afsnit, der beskriver de modstridende interesser.

Naturtyperne kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypernes bevaringsstatus at være ugunstig. Som følge af at de er truede, vil der blive gjort en indsats for at øge arealerne af især disse naturtyper.

Uden græsning vil nogle af overdrevsforekomsterne udvikle sig til bøgeskov, der også er en del af udpegningsgrundlaget for habitatområdet. I denne plan prioriteres overdrevene, da der er tale om særdeles værdifulde overdrevslokaliteter, og kalkoverdrev og surt overdrev er truede naturtyper.

Øgning af arealet med rigkær kan betyde en indskrænkning af arealet med den prioriterede habitatnaturtype elle- og askeskove (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. EU kommissionen har meldt ud, at for rigkærenes vedkommende prioriteres hensynet til at genskabe større sammenhængende arealer de steder, hvor der er tale om unge elle- og askesumpe, som enten er plantede eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåben natur. Bortset fra i potentielle højmoser skal gamle og veludviklede forekomster af ellesumpe og skovbevoksede tørvemoser bevares.

Rydning af unge elle- og askeskove i forbindelse med genskabelse af rigkær kan kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Modsattede naturinteresser findes også i Kirkemosen, der er kortlagt som naturtypen hængesæk (7140); uden pleje vil hængesækken udvikle sig til den prioriterede naturtype skovbevokset tørvemose (91D0) – der dog ikke aktuelt er udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I denne plan prioriteres sikring af hængesækken, der er en værdifuld lokalitet med forekomst af højmosearter og stedvis under udvikling til højmose.

Overvågning af Natura 2000-planens effekt

Natura 2000-indsatsen overvåges i forhold til udpegningsgrundlaget og naturværdiernes tilstand via det nationale overvågningsprogram NOVANA, som Miljø- og Fødevareministeriet er ansvarlig for.

Overvågningen vil over tid vise, om de planlagte indsatser har den forventede effekt på naturtypernes tilstand.

Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H 246 og H 247.

Tabel 5. Naturtyper på udpegningsgrundlaget 1*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed		I alt* ha
		Lejre kommune	Holbæk Kommune	
1220	Strandvold med flerårig vegetation	0,9 ha	0 ha	0,9
1330	Strandenge	21,3 ha	0 ha	21,3
3130	Søbred med småurter	0,1 ha	0 ha	0,1
3150	Næringsrig sø	1,0 ha	0 ha	1,0
6210	Kalkoverdrev	2,8 ha	0 ha	2,8
6230	Surt overdrev	8,9 ha	0 ha	8,9
6410	Tidvis våd eng	2,2 ha	0 ha	2,2
7140	Hængesæk	2,2 ha	0 ha	2,2
7230	Rigkær	9,2 ha	0 ha	9,2
9110	Bøgeskov på mor	0 ha	3,2 ha	3,2
9130	Bøgeskov på muld	0,2 ha	17,7 ha	17,9
91E0	Elle- og askesump	0 ha	9,2 ha	9,2
I alt* (ha)		48,8	30,1	78,9

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

Arter på udpegningsgrundlaget.

Stor vandsalamander

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 6. Naturtilstand/skovtilstand af kortlagte naturtyper*

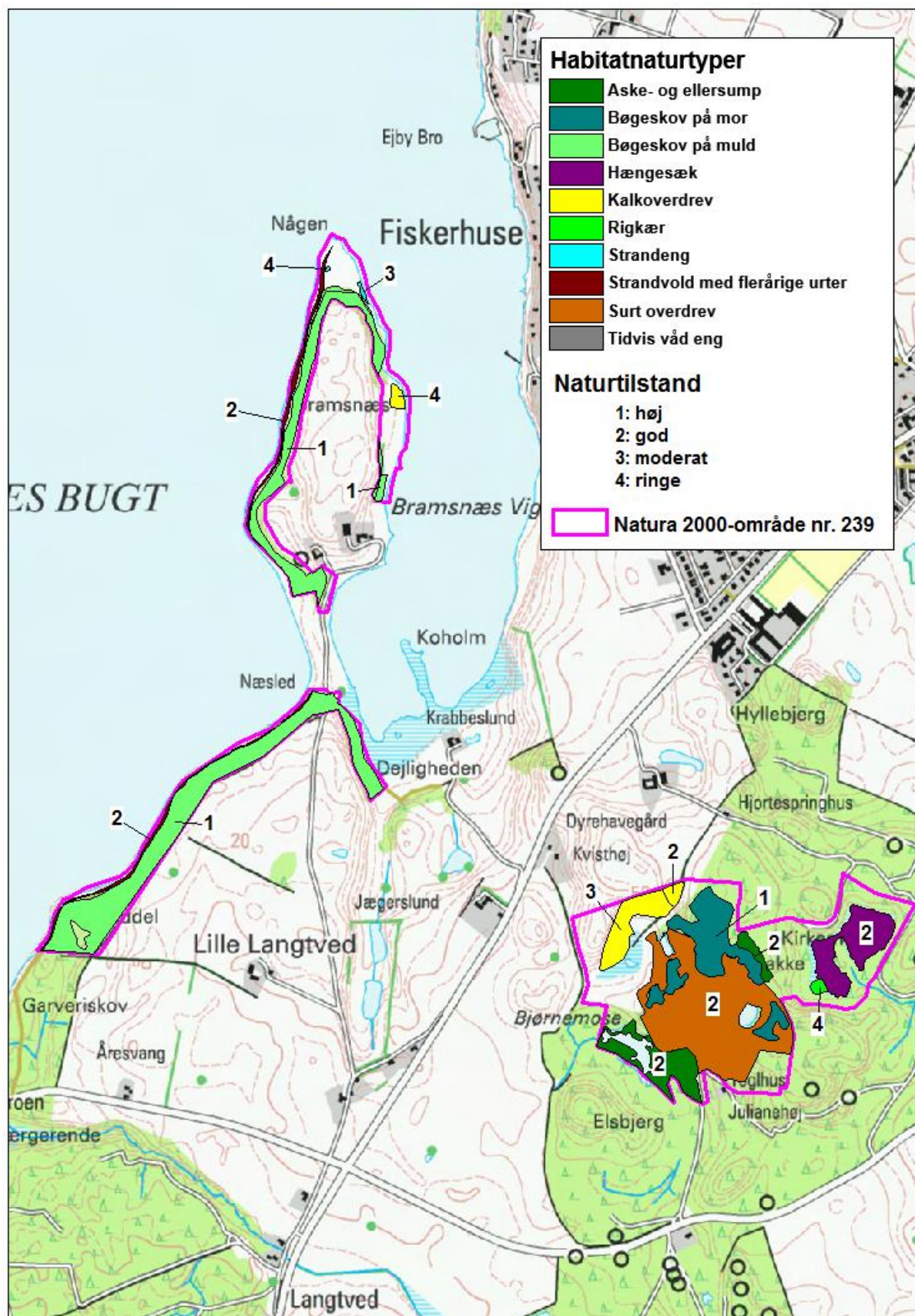
Naturtype nr.	Naturtype navn	Naturtilstand					I alt* ha
		I	II	III	IV	Ingen tilstand	
1220	Strandvold med flerårig vegetation	0 ha	0,91 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0,9
1330	Strandenge	0 ha	3,2 ha	17,6ha	0,5 ha	0 ha	21,3
3130	Søbred med småurter	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0,1 ha	0,1
3150	Næringsrig sø	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	1 ha	1,0
6210	Kalkoverdrev	0 ha	0 ha	2,6 ha	0,2 ha	0 ha	2,8
6230	Surt overdrev	7,0 ha	1,9 ha	0 ha	0 ha	0 ha	8,9
6410	Tidvis våd eng	0 ha	2,2 ha	0 ha	0 ha	0 ha	2,2
7140	Hængesæk	0 ha	2,2 ha	0 ha	0 ha	0 ha	2,2
7230	Rigkær	2,1 ha	4,2 ha	2,7 ha	0,2 ha	0 ha	9,2
9110	Bøgeskov på mor	3,2 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	3,2
9130	Bøgeskov på muld	12,2 ha	5,7 ha	0 ha	0 ha	0 ha	17,9
91E0	Elle- og askesump	0,5 ha	3,5 ha	0 ha	0 ha	5,2 ha	9,2
I alt* (ha)		25,0	23,8	22,9	0,9	6,3	78,9

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

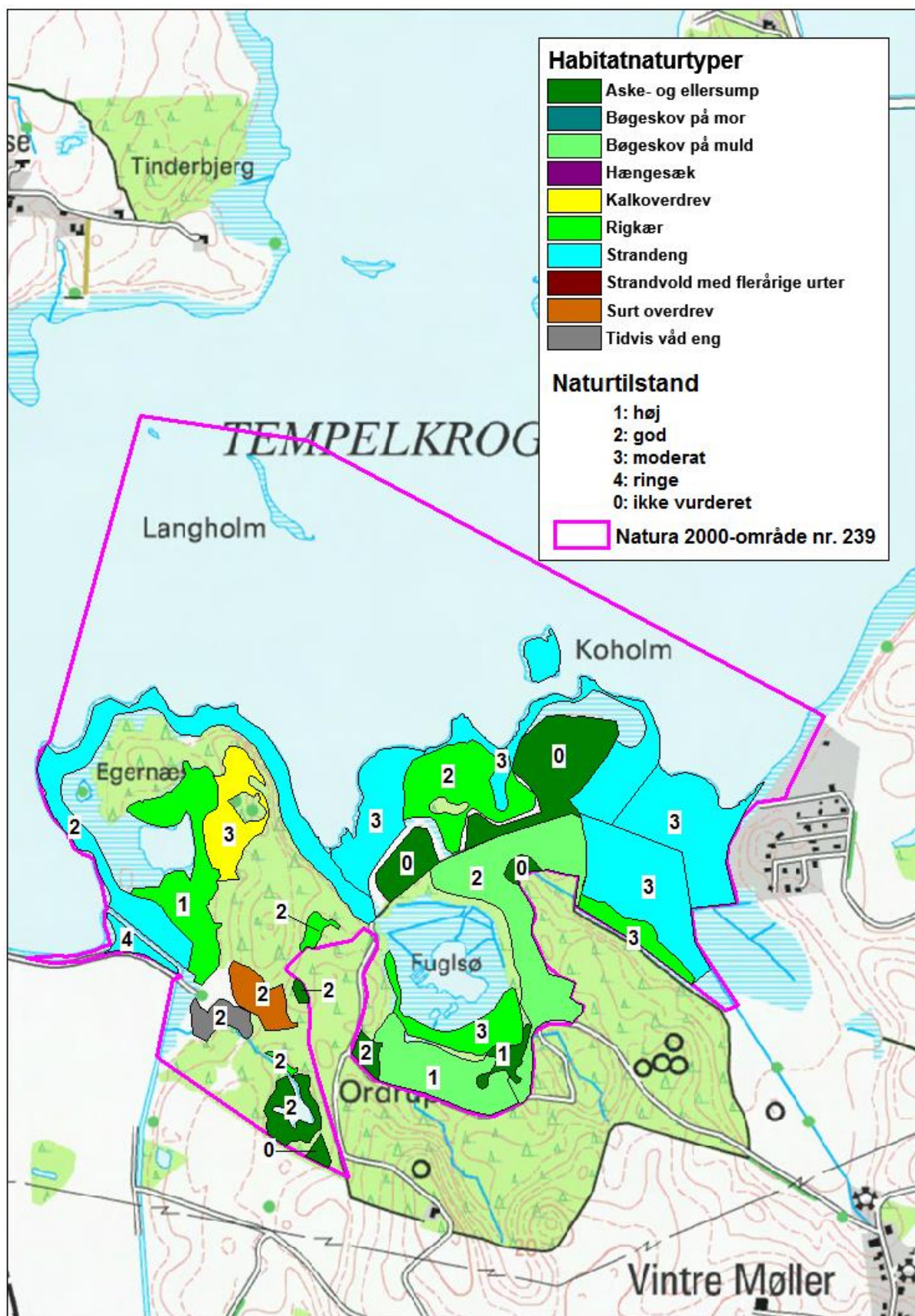
Bilag 3: Kortbilag

Kort bilag over Natura 2000 området, med angivelse af naturtyper (farver) og naturtilstanden (tal) for lysåbne naturtyper. Naturtilstanden er vurderet på en skala fra 1-4, hvor 1 er bedst, 0 angiver at naturtilstanden ikke er vurderet.

Kort 2: Habitatnaturtyper og naturtilstand for Bramsnæs, Ryegård Dyrehave og Garveriskov.

Kort 3: Habitatnaturtyper og naturtilstand for Egernæs med Holme og Fuglsø.

Bilag 4: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder. I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som også rummer Ramsarområder, og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Natura 2000-områderne kan ses i Danmarks Miljøportal . Der er mere information om Natura 2000 på Miljøstyrelsens hjemmeside
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Du kan finde udpegningsgrundlag her: Udpegningsgrundlag .
Naturtyper	Naturtyperne er defineret nærmere i " Habitatbeskrivelser, årgang 2010 ". Endvidere er alle danske naturtyper beskrevet på Naturstyrelsens hjemmeside .
Lysåbne terrestriske naturtyper	I Danmark er der 35 lysåbne terrestriske naturtyper: 1210 (Enårig vegetation på strandvolde) , 1220 (Flerårig vegetation på stenede strande) , 1230 (Klinter eller klipper ved kysten) , 1310 (Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter) , 1320 (Vadegræssamfund) , 1330 (Strandenge) , 1340 (Indlands-strandenge) , 2110 (Begyndende klitdannelser) , 2120 (Hvide klitter og vandremiler) , 2130 (Stabile kystklitter med urtevegetation) , 2140 (Stabile kalkfattige klitter med <i>Empetrum nigrum</i>) , 2160 (Kystklitter med havtorn) , 2170 (Kystklitter med gråris) , 2190 (Fugtige klitlavninger) , 2250 (Kystklitter med enebær) , 2310 (Indlandsklitter med lyng og visse) , 2320 (Indlandsklitter med lyng og revling) , 2330 (Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene) , 4010 (Våde dværgbusksamfund med klokkelyg) , 4030 (Tørre dværgbusksamfund (heder)) , 5130 (Enebærkrat på heder, overdrev eller skrænter) , 6120 (Tørketålende græsvegetation på kalkrig jordbund) , 6210 (Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund) , 6230 (Artsrige overdrev) , 6410 (Tidvis våde enge) , 6430 (Bræmmer med høje urter) , 7110 (Aktive højmoser) , 7120 (Nedbrudte højmoser) , 7150 (Lavninger på tørv med <i>Rhynchosporion</i>) , 7210 (Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe) , 7220 (Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand) , 7230 (Rigkær) , 7140 (Overgangstyper af moser og hængesæk) , 8220 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter) , 8230 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantесamfund) .
Sø- og vandløbsnaturtyper	I Danmark er der 7 sø- og vandløbsnaturtyper: 3110 (Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller) , 3130 (Ret næringsfattige søer og vandhuller) , 3140 (Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger) , 3150 (Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter) , 3160 (Brunvandede søer og vandhuller) , 3260 (Vandløb med vandplanter) , 3270 (Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter) .
Skovnaturtyper	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på mor) , 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkeke-krat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og askeskov) .
Kortlægning	Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitat-områderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne. De kortlagte områder kan f.eks. findes på PRIOR .

Tilstandsklasse	Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks. Der er 5 tilstandsklasser: I. Høj tilstand II. God tilstand III. Moderat tilstand IV. Ringe tilstand V. Dårlig tilstand De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand. Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses på PRIOR.
Gunstig bevaringsstatus	En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når: - arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når: - bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	Natura 2000-planen fortæller, hvordan man skal behandle hvert af de 246 Natura 2000-områder, så man stopper tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område. Natura 2000-planen indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-plan kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.
Natura 2000-handleplan	Natura 2000-planen udmøntes i handleplaner. En kommune skal således udarbejde en handleplan for, hvordan Natura 2000-planen vil blive realiseret inden for kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Kommunen skal efterfølgende sikre, at handleplanen gennemføres. På tilsvarende måde har Miljøstyrelsen ansvaret for at udarbejde og gennemføre handleplaner for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.
Offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	Offentlige lodsejere har mulighed for selv at udarbejde drifts- og plejeplan som opfølgning på en Natura 2000-plan. I Natura 2000-handleplanen skal der være resuméer af de offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.
Invasive arter	Invasive arter dækker over plante- og dyrearter, der af mennesket er blevet flyttet fra en del af verden til en anden og her påvirker hjemmehørende arter negativt. Et almindeligt brugt eksempel er kæmpe-bjørneklo, som er ført til Danmark fra Kaukasus og nu giver problemer i eksempelvis moser, hvor den udkonkurrerer hjemmehørende plantearter.

Skovnaturtypebevarende drift og pleje	I Natura 2000-tilskudsordning for skov er den skovnaturtypebevarende drift og pleje defineret på følgende måde: Alle arealer omfattes af en basissikring med følgende indhold: • Vedvarende skovdække • Ved skovdrift skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes • Ved foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet • Ingen øget afvanding • Bevaring af eksisterende dødt ved og træer med hulheder • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt Som minimum skal alle arealer i tilstandsklasse 1 omfattes af en supplerende sikring med én eller flere af følgende tiltag: • Bevaring af store træer til død og henfald • Bekæmpelse af invasive arter • Etablering af naturlige vandstandsforhold • Forberedelse til skovgræsning
Urørt skov	I Natura 2000-tilskudsordning for skov omfatter udlæg til urørt skov følgende restriktioner: • Ingen skovdrift • Ingen fjernelse af levende eller døde træer • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Ingen forstyrrelse af jordbunden • Ingen oprensning eller nygravning af grøfter • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt